

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

เขียนย่อ	จะคำสั่งแล้วอยู่รอนรอน
สาวน้อยเจ้าค้อยเดินจร	ไปเก็บดอกแก้วเล่นเย็นเย็น
ที่เกษเราเคยเห็น	เป็นพวงเป็นพุ่มน่าชม
บ้างเด็ดได้ใส่ผ้าห่ม	บ้างเดินบ้างดมบ้างชูไสว
โขลนคนหนึ่งจึงร้องห้าม	ว่าพวงงามงามอย่าเด็ดเอาไป
ห้ามแล้วหาฟังไม่	จะไปเรียนท่านเจ้าคุณประตูดิน

บทร้องข้างต้นนี้ เป็นที่รู้จักกันทั่วไปในหมู่ผู้รู้ ผู้เล่น และผู้สนใจดนตรีไทยว่าเป็นบทร้องเพลงเต่าเห่ หนังสือรวบรวมบทร้องเพลงไทยแทบทุกเล่ม มักจะแสดงบทร้องบทนี้และอื่น ๆ บางบท ควบคู่ไปกับการให้คำอธิบายประวัติของบทร้องและทำนองเพลง กล่าวเฉพาะเพลงเต่าเห่ บท "เขียนย่อ" ข้างต้นนี้ มีผู้รู้หลายท่านอธิบาย ประวัติความเป็นมาไว้ในทำนองเดียวกัน ซึ่งพอจะสรุปประเด็นได้ดังนี้

1. บทร้อง ระบุว่า 1.1 เป็น "บทร้องของเก่า"
- 1.2 "นับว่าท่านแต่งไว้สำหรับวงมโหรีหญิงฝ่ายในบรรเลงและขับร้องถวายเวลาทรงว่างพระชุธระมาแต่ครั้งรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว"²
- 1.3 คำว่า "เกษ" ที่ปรากฏในบทบทร้อง หมายถึง "เกษสำหรับใช้ประทับพระราชยานและเกษสำหรับประทับข้างต้น บริเวณพระที่นั่งดุสิตาภิรมย์"³
- 1.4 นาม "ท่านเจ้าคุณประตูดิน" ในบทร้อง "เข้าใจว่าคงหมายถึง ท้าวศรีสัจจา (มิ)"⁴

2. ชื่อเพลง ระบุว่า
 - 2.1 "ที่เรียกว่าเต่าเห่ก็เห็นจะเป็นด้วยมีผู้นำมาร้อง แล้วแทรกเห่ต่อท้ายอย่างเห่เรือ"⁵

2.2 "ในระยะแรก ๆ ก็คงเรียกว่า เพลงเต่ากินผักบึงเช่นกัน เพิ่งจะมายุติ เรียกว่า "เพลงเต่าเห่" ก็เมื่อหลวงเสนาะศรีโยธิน (ทองดี ทองนิรมิต) ร่วมกับ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ปรุรงเพลงดังกล่าวบรรจุไว้ในบทคอนเสิร์ต เรื่อง รามเกียรติ์ ตอน นางลอย นี้เอง"⁵

จะเห็นได้ว่า คำอธิบายข้างต้น มักจะขึ้นต้นด้วยคำว่า "นั่นว่า" บ้าง "เข้าใจว่า" และ "ก็คงเรียกว่า" บ้าง ซึ่งแสดงให้เห็นได้ชัดว่าผู้อธิบายยังไม่มั่นใจในข้อมูลมากพอ จึงเพียงแต่อนุมานและตราไว้เพื่อประโยชน์สำหรับการค้นคว้าต่อไป

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงประสงค์จะศึกษาเพลงเต่าเห่บท "เห่ยื่นย่า" ในเชิงประวัติ โดยอาศัยหลักฐานจากประวัติศาสตร์ ทั้งที่เป็นปฐมจดหมายเหตุและพระราชพงศาวดาร เป็นข้อมูลในการศึกษา แนวทางของการศึกษาดำเนินตามพระมติของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ในพระนิพนธ์เรื่อง "อธิบายเรื่องเจ้าคุณประตุนดิน" ซึ่งเป็นหลักฐานเพียงชิ้นเดียวที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้แต่งเพลงเต่าเห่ บท "เห่ยื่นย่า" ไว้อย่างมีนัยสำคัญว่า เป็นพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

วัตถุประสงค์สำคัญของการศึกษาครั้งนี้ คือ ความต้องการจะหาหลักฐานที่ถูกต้องมายืนยันข้อสันนิษฐานเดิม มุ่งหมายจะปรับแก้ข้อความที่คลาดเคลื่อนให้ถูกต้องโดยใช้เอกสารอ้างอิง ประกอบ และปรารภจะรวบรวมบทร้องเพลงเต่าเห่บทต่าง ๆ ทั้งที่ได้รับและไม่ได้รับลักษณะ จูงใจในการแต่งจากเพลงเต่าเห่บท "เห่ยื่นย่า" นี้ไว้ในแหล่งเดียวกันเป็นประการที่สุด

สมมุติฐานในการวิจัย

1. บทร้องบทนี้เป็นบทร้องพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
2. คำว่า "เกย" ในบทร้อง หมายถึง เกยต้นนิกุล ซึ่งเป็นที่ประทับ สำราญพระราชอิริยาบถของพระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศ์ ในสมัยรัชกาลที่ 2 ถึงรัชกาลที่ 4
3. ท่านเจ้าคุณประตุนดิน คือ ท้าวศรีสัจจา (มิ)
4. ท่านองเพลงเต่าเห่ เกิดมีขึ้นก่อนที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราช เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ จะทรงพระนิพนธ์บทคอนเสิร์ต เรื่อง รามเกียรติ์ ตอน นางลอย ใน พ.ศ. 2441
5. บทร้องเพลงเต่าเห่บทนี้มีลักษณะจูงใจให้คีตกวีในชั้นหลัง แต่งบทเพลงเต่าเห่ตามรอยพระราชนิพนธ์เป็นจำนวนมาก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจหาข้อมูลสำหรับเป็นหลักฐานรับรองว่า เพลงเต่าเห่บท "เย็นย่ำ" เป็นบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
2. เพื่อศึกษาลักษณะจุดมุ่งใจทางคีตศิลป์ของเพลงเต่าเห่บท "เย็นย่ำ" ที่มีต่อเพลงเต่าเห่บทอื่น ๆ ในระยะต่อมา ทั้งเพลงไทยเดิมและเพลงไทยสากล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้มีหลักฐานรับรองว่า เพลงเต่าเห่บท "เย็นย่ำ" เป็นบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
2. ทำให้เห็นชัดว่า การศึกษาถึงที่มาของตัวบททางวรรณคดีนั้น จำเป็นจะต้องอิงอาศัยข้อมูลทางประวัติศาสตร์อยู่มาก
3. เป็นการขยายนรมแดนการศึกษบทพระราชนิพนธ์ ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยให้กว้างขวางออกไปอีก
4. เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิชาวรรณคดีและดุริยางคศิลป์ ในแง่ที่ให้ข้อมูลเชิงประวัติของเพลงเต่าเห่ ตั้งแต่บทแรกตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

เชิงอรรถประจำบท

1. ศิลปากร, กรม. ประวัติและบทร้องเพลงไทยบางบท. คุรุสภา 2516, 139 หน้า.
(หน้า 53)
2. สุรชัย เครือประดับ. ขับลำบรรเลงเป็นเพลงเถา. โรงพิมพ์นิคมเศศ 2516,
111 หน้า. (หน้า 53)
3. สุรชัย เครือประดับ. ศรทอง. บัณฑิตวิทยาลัย 2525, 560 หน้า. (หน้า 372)
4. อ่างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 2
5. อ่างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 1
6. อ่างแล้ว ในเชิงอรรถที่ 2